

KYRKNYTT

Tidningen om

LIVSFRÅGOR OCH KRISTEN TRO

från Svenska kyrkan i Karlstad och Hammarö | www.kyrknytt.se

VÄXANDE

OCH

MOGNAD

Tanklös på El Camino
Håkan Jäder på pilgrimsvandring i Spanien

Var hamnade Hitler?
Ärkebiskopen om tolerans, sanning och en "flirt" med islam

2015

Bild: Hans Kvarnström/universitetskyrkankarlstad.blogspot.se

Du må tappa din gloria.
Du må stå där med lång näsa.
Du må flaxa med fläckade vingar.
Bär ändå kärleken
i ditt bultande hjärta.

Mot- gång

ÄR EN gåva

Isomras läste jag en fin liten berättelse om de gåvor tillvaron sänder oss på livets väg. Enligt berättelsen tänds ett ljus för varje nyfött människobarn, ett ljus som brinner så länge denna människa vandrar omkring på jorden.

När barnet blivit stort nog att lämna sitt barndomshem får det ljuset med sig – samt visioner, drömmar om ett gott liv och hopp inför framtiden.

Halvvägs i livet får människan tre nya gåvor – nederlag, motgång och smärta. Åren går och i livets sista fas skänks så de tre färdigheterna visdom, självkännedom och förmågan att berätta.

I DETTA NUMMER försöker vi spegla något av hur denna väg mot växande och mognad kan se ut. Patricia Tudor-

Sandahl berättar utifrån sitt liv om vikten av generositet både mot sig själv och andra och ärkebiskop Antje Jackelén talar om tolerans som besläktat med respekt – att inse att det finns andra sätt att se på saken.

VI HAR OCKSÅ brett radioprofilen Håkan Jäder berätta vad som hände när han pilgrimsvandrade till Santiago de Compostela inför att han fyllde 65.

Dessutom visar vi hur kyrkoåret, med sina olika teman och färger, kan vara en hjälp att inte slå sig till ro under vandringen på jorden. Andlig utveckling är ju att våga tänka nytt, att växa och mogna – och kanske till och med bli generad över en del åsikter och ståndpunkter man hade för femtio år sedan. ●
God läsning!

CECILIA HARDESTAM
ansvarig utgivare
och redaktör

KYRKNYTT
Karlstads pastorat
Västra Kyrkogatan 5
652 24 Karlstad
www.kyrknytt.se

ansvarig utgivare och redaktör
Cecilia Hardestam 054-14 15 32
cecilia.hardestam@svenskakyrkan.se

grafisk form
Maria K-Back, Whiter Shade

tryck
LÖWEX Trycksaker AB, Växjö
ISSN 2001-6212

Svenska kyrkan

FOTO KRISTIAN OLSSON

Var befinner vi oss?

KONSTNÄRSGRUPPEN jordenSalt samtalar med gäster och publik om var vi befinner oss i världen.

Den 7 oktober inleder Emil Mörk, som med erfarenhet från en långvandring pratar om skillnaden mellan skapade och verkliga behov. Dansaren och koreografen CarlOlof Berg är gäst den 4 november. Fri entré. Medarrangörer: Mariebergsskogen och Universitetskyrkan. ●

När: 7/10 och 4/11 kl 18.00

Var: Acksjöns kapell i Mariebergsskogen

Program: www.facebook.com/jordensalt

Djävulsdansen

Journalisten Sanna Lundell berättar utifrån egna erfarenheter och förra höstens uppskattade tv-serie om hur det är att leva nära någon som missbrukar. Därefter följer ett samtal mellan Sanna Lundell och biskop Esbjörn Hagberg.

Var: Arenan, Karlstad

När: 28/9 kl 18.30

Biljettpris: 150 kr

Förbokning: varmland@sensus.se eller 054-13 71 00

FOTO MATHILDA VON ESSEN

Var vill du ta plats?

FÖR ETT PAR VECKOR SEDAN kom kyrkornas verksamhetskatalog *Alla får plats* i din brevlåda. Det bara att välja och vraka bland kyrkornas stora utbud. ●

Katalogen hittar du även på webben.

www.svenskakyrkan.se/karlstadspastorat

Drop-in-vigsel

GÅR NI I GIFTAS TANKAR? Lördag 3 oktober har ni chansen i Grava kyrka!

Det enda ni behöver ha med er är en hindersprövning från Skatteverket, legitimation och ring/ringar. Vittnen finns på plats. Före vigseln får ni samtala lite med prästen och, om ni vill, välja bland föreslagna psalmer och brudmarscher. ● *Varmt välkomna!*

Frivilligt fattig

KYRKNYTT HAR TIDIGARE BERÄTTAT historien om Björn Lindeblad som lämnade en högt uppsatt position inom näringslivet för 16 år som fattig munk i Thailand. Den 8 oktober föreläser han om sitt liv under rubriken Varsevarande. ●

När: 8/10 kl 18.30-21.00

Var: Ängsbacka kursgård, Molkom

Före föreläsningen kan du gå en guidad tur på Ängsbacka. Den börjar kl 16.00.

Köp biljett på: www.angsbacka.se

Filmfest för barn och unga

BUFF
16-18
OKTOBER

I MITTEN AV OKTOBER har du möjlighet att se massor av barn- och ungdomsfilm på Arenan i Karlstad. Filmerna som valts till festivalen BUFF undviker klichéer och förutsägarheter.

Den allra bästa filmen utses också av en jury bestående av biskop Esbjörn Hagberg, regissör och filmvetare Stina Bergman samt författare och regissör Anja Lind. ●

När: 16-18/10

Var: Arenan, Karlstad

Biljetter: Karlstads turistbyrå/kontaktcenter, 054-540 00 00

in
tro

Kristen tro för nybörjare

ENDAGSKURS FÖR DIG som är nyfiken på vad kristen tro är, egentligen. Kursen är gratis och du behöver inga förkunskaper. Du får en första inblick i kristen tro och häftet "Intro – introduktion i kristen tro" av Gunilla Lindén. ●

När: Lördag 26/9 kl 13.30-18.00

Var: Västerstrands kyrka

Anm: jenny.persson@svenskakyrkan.se eller 054-14 19 75

Förstå, försona & förlåta

På ålderns höst är det viktigt att sluta fred med sig själv, och försonas med livet. Att bli sin egen åklagare och domare leder in i en återvändsgränd, anser psykologen och författaren Patricia Tudor-Sandahl.

----- text JAN KANTOR bild ANDRÉ DE LOISTED -----

Någon bullbakande mormor har denna 75-åriga kvinna aldrig varit. Inte heller en mormor som alltid stod beredd att ta hand om barnbarnen när de var små. Hon använder ordet självisk om detta faktum. Det kan låta som en egenanklagelse men är ett sakligt konstaterande.

Det är tidig förmiddag när vi träffas på ett café. Föräldralediga mammor och pappor vid borden intill är där med sina telningar. De dricker latte med ena handen och knappar på en dator eller mobiltelefon med den andra.

– Jag skulle verkligen velat ha varit mera närvarande när barnbarnen var små. Men jag har haft så fullt upp, ja jag valde att ha det, och det kan kännas ganska vemodigt ibland. Det var förstås själviskt, och min dotter och jag har haft våra uppgörelser. Men nu är det bra och det där ligger bakom oss, säger Patricia allvarligt.

Hon är psykolog, psykoterapeut, föreläsare och inte minst välkänd författare till närmare tjugo böcker som på olika sätt handlar om den vuxna och den äldre människan. I boken *Ett givande liv*, den sjuttonde i ordning, är temat generositet men även försoning och förlåtelse.

Patricia blickar bakåt, inte för att göra bokslut utan för att söka sammanhang och förståelse för sig själv, och för det som har varit. Och med förhoppningen att kunna hjälpa andra.

ORDENFÖRLÅTELSE och försoning har varit hennes följeslagare i olika livsskedan. Det är inte så konstigt, menar hon, att en människa funderar i dessa banor extra mycket när hon börjar bli äldre. Man inser att tillvaron inte är oändlig.

– För mig är det skillnad mellan förlåtelse och försoning, säger hon och söker de exakta orden. Hon ger ett exempel:

En väninna som hon litade blint på fick ett djupt personligt förtroende av henne. Väninnan svek och Patricia kände sig kränkt och sviken.

– Dels för vad hon hade gjort mot mig, dels för att hon hade sabbat vår relation. Men vi kunde prata om det. Jag förklarade hur jag kände och hon sade hur hon hade tänkt. Efter flera långa samtal kunde jag förlåta henne. Vår vänskap var ”reparerad”. Men det är inte alltid lika enkelt och ibland går det bara inte. Vilket är allt annat än bra, för taggen som blir kvar kommer att göra sig påmind.

Försoning går mera på djupet, menar Patricia. Den kan på nationell nivå, som i Sydafrika, handla om kränkningar och övergrepp som man ska försöka komma över för att kunna leva vidare tillsammans. Detta kan ta årtionden. Man ”måste” försonas med förövaren och det denne har gjort mot en. Men också med sig själv, med sin besvikelse och inte sällan det hat som man hyser. Risken är annars stor att fastna i bitterhet och självdestruktion.

Hon berättar om sin pappa som misshandlade mamman och barnen hemma i England. Även andra övergrepp förekom. Till slut flydde Patricia hemifrån. Pappans handlande skapade djupa sår och närde en aggressivitet. Aldrig, aldrig skulle hon förlåta honom!

– När jag satt vid hans dödsbädd kunde jag på något sätt ändå försonas med honom – och med det som hade varit. Jag förlät honom inte, men jag kunde förstå och på så sätt göra mig fri. Om man kan tala om att bli ”fri” blev jag det då. Men i ärlighetens namn ska sägas att det inte var någon lätt resa, och än i dag kan jag känna att det han gjorde inte är möjligt att förlåta.

SJÄLV ÄR HONINGEN ÄNGEL. Hon har svikit, och det har lämnat ärr. För ungefär 35 år sedan var hon och hennes dåvarande make fosterföräldrar åt en liten pojke. Han var så svår att handskas med, tyckte de, att de lämnade tillbaka honom till de sociala myndigheterna som placerade honom i ett nytt fosterhem.

– Vi övergav honom när han behövde oss som mest. Det finns inget annat ord än svek. När han var vuxen träffades vi igen. Han berättade om övergrepp och utnyttjanden i den nya fosterfamiljen. Det var ohyggligt att höra och samtidigt inse att jag hade del i det.

Efter ett flera timmar långt samtal med mycket gråt kunde de med myrsteget treva sig fram till varandra.

– Jag vet inte om han kunde förlåta mig, jag tror inte det. Men jag hoppas att min uppriktiga vilja att förstå honom, och själv berätta hur jag kände det, bidrog till ett slags helande.

Vad hon vill säga med detta är att det inte räcker att bara uttala ordet ”förlåt”, det är alltför enkelt. Riktig förlåtelse – och försoning – kräver hårt arbete, ärlighet och smärta.

Och tid. Det kan inte skyndas på. Allt måste upp på bordet. Ändå är det långt ifrån säkert att en försoning kommer till stånd.

Detta arbete börjar i hjärnan, alltså med att man verkligen inser vad man har tillfogat den andre och försöker se saken ur dennes perspektiv. Först då kan man börja bearbeta för att bli fri.

– Frihet är vad man gör med det som har gjorts med dig. De orden har tröstat många gånger och jag återvänder ofta till dem.

Patricia betraktar de unga mammorna och papporna på fiket. Även de bär på erfarenheter och tillkortakommanden som de, trots sin ungdom, måste tackla. I boken *Ett givande liv* skriver hon att en stötesten för många är att vi kanske är för stränga mot oss själva. Lite mer generositet på äldre dagar skulle inte skada.

– Jag kan önska att vi slutade kriga mot oss själva och i stället slöt fred, särskilt när vi blir äldre. Vi har alla gjort misstag och felsteg, varit småtaskiga och elaka, själviska, jävliga och tondöva för andra. Det jag menar är inte att vi ska bli hårdhudade och likgiltiga, utan acceptera oss själva.

Hon anser att ingen människa är i stånd att reda ut allt som har varit eller läka alla sår.

– Man måste nog inse att var och en av oss är som de flesta andra – varken sämre eller bättre.

Och varför skulle just jag vara bättre än alla andra? Att inbilla sig det är ett utslag av högmod. I detta ligger förstås en paradox. Dels ska man försöka göra upp med det som har varit, dels ta det med en ”klackspark” och vara generös mot sig själv.

Har hon personligen lyckats med detta? Patricia ler en smula och svarar ”nja” och säger att processen pågår.

Ökad ålder innebär ett oundvikligt kroppsligt förfall. Detta förfall är något hon bokstavligen känner av. Hon har en allvarlig ögonsjukdom – glaukom eller grön starr – som innebär försämrad syn. I värsta fall kan det leda till blindhet. Det vore hemskt sorgligt tycker hon, eftersom orden, skrivandet och bilderna är så viktiga.

– Samtidigt som jag ibland kan känna en panisk rädsla för att förlora synen försöker jag intala mig att det går att leva med det också, att det ger nya erfarenheter. Det är förstås en slags självtröst.

En annan sida av det kroppsliga förfallet som hon har svårt att förlika sig med är den egna självbilden.

– Det verkar kanske ytligt, men för mig har det alltid varit viktigt att se bra ut. Nu är jag en äldre kvinna med en äldre kropp och det kan vara svårt att ta till sig. Men så är det, och jag försöker vänja mig. ●

Stunder utan tankar

Pilgrimsleden el Camino i Spanien lockar varje år mängder av vandrare – inte minst värmlänningar. Vad händer när en normalt stressad människa lämnar sitt vanliga liv för att vandra, vilka dimensioner öppnar sig? Kyrknytt bad radiokrönikören och nyblivne pensionären Håkan Jäder dela med sig av sina erfarenheter.

o----- text & bild HÅKAN JÄDER -----o

”Nå, hur var det då?”

säger folk, ”Hur hade du det? Var det kul, berätta!”

Men jag vet inte om jag kan, eller är det kanske så att jag bara inte vill.

Det hände saker under den där vandringen som jag tror jag vill behålla för mig själv. Känslan var den samma som jag hade förra året, då hade jag varit iväg på en veckas buddistisk meditationsretreat i södra England; det var samma frågor då, ”Nå, hur var det?”

Egentligen skulle det räckt med att svara ”Jo tack bra, det var alla tiders”, för det tyckte jag att det var. Det var första gången jag var på ett sådant ställe, med långa stunder av tystnad, ingen tv, ingen telefon, ingen dator. Och så detta att meditera, så annorlunda från allt i mitt vanliga liv. Men som sagt, jag gillade det. Och detsamma kan jag alltså säga om denna vandring som jag nyligen gjort till Santiago de Compostela, Pilgrimsleden i norra Spanien: Jag tyckte om det, jag tyckte det var alla tiders.

Jag vet att det låter futtigt, men hur beskriver man ett inre välbefinnande? Att säga ”Jag kände mig lycklig” möts av frågan ”På vilket sätt då?”. Lycka har blivit ett dussinord man numer mest möter i sportsammanhang, tillsammans med andra värdeord som katastrof eller förödande. Vårt språk blir alltmer utarmat.

JAG VISSTE INTE ALLS vad min pilgrimsvandring skulle innehålla. Jag visste bara att jag skulle gå från punkt ett till punkt två – från Llanes på nordkusten till Santiago i Galicien, en sträcka på dryga 40 mil – med åtta kilo på ryggen.

Innan jag åkte intalade jag mig själv att inte spänna bågen för hårt. Blir det för jobbigt tar jag en buss eller ett tåg, tänkte jag, eller så kan jag skicka rygsäcken i förväg till det ställe jag tänkt övernatta på. ”Tänk på att du är 65 år Håkan, ha inte Luther på axlarna, du behöver inte bevisa nåt, se bara till att ha det bra”, ungefär så lät det i skallen.

Men trots att jag kollade extra noga lyckades ändå Luther smita ombord. Som en tjugitig fripassagerare satt han där på axeln och fick mig förstås att spänna bågen hårdare än jag tänkt. Resultatet blev därefter såklart, redan tredje dagen fick jag uppsöka läkare för att få bukt med överansträngda och inflammerade muskler. Men sen var jag tillbaka på banan, och det var förmodligen också Luthers fel. Tanken på att ta en buss eller ett tåg blev allt mindre lockande, och att bära min egen rygsäck blev till en självklarhet.

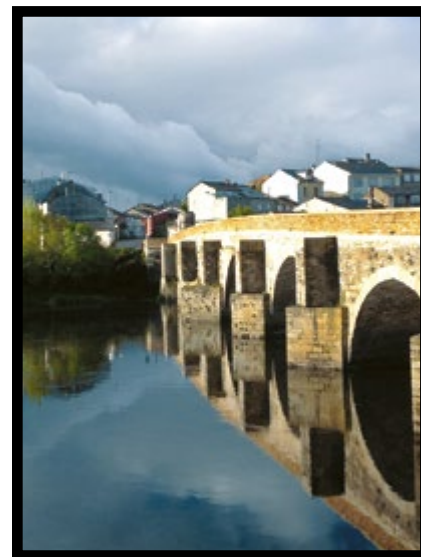
Visst var det lite väl tufft ibland – en värkande nacke, blåsor på fötterna och en stortå som helt tappade sugen, men jag lärde mig leva med det. Och ju mer dagarna gick och milen rann undan så blev vi allt bättre kompisar Luther och jag, när han märkte att han kunde släppa piskan visade han sig vara riktigt trevlig.

Så jag fylldes av ett lugn, en frid om man så vill. Att vandra ensam där på gröna kullar med Atlanten till höger och snöklädda berg åt andra hållet, för att sen vika av in bland dessa berg, med porlande bäckar och vårblommor, många timmar utan att se varken hus eller människor, bara lite tamboskap... Jag har aldrig upplevt något liknande, trots att jag rest mycket. Som meditation betraktat passade det här mig utmärkt. Trivsamma tankar gjorde sig hemmastadda i huvudet, jag förde långa samtal med högre makter, upprepade några mantran och en hemmagjord bön. Men där fanns också stunder utan en enda tanke, bara förnimmelsen av vinden, vågorna och fågelsången.

IBLAND VAR JAG SÅ TRÖTT OCH SLITEN att jag knappt tog mig fram, rygsäcken kändes alldeles för tung och Caminon bara fortsatte och fortsatte. När jag trodde att nu, efter detta krön, måste jag väl vara framme, såg jag uppe på toppen bara nästa topp – och därefter ännu en.

Men det som var nytt för mig och som jag förvånades över, var att jag faktiskt aldrig tappade humöret. Jag blev aldrig sur och grinig – något som jag annars har ganska lätt för att bli. Och så detta att ta vara på tiden, att stanna och småprata en stund med en ko, kanske sjunga Briggen Blue Bird för några förvånade hästar och att verkligen njuta av smaken av äpplet som jag burit med mig många timmar.

Jag minns så tydligt det där lyckoruset som infann sig när jag på morgonen, efter att ha lämnat staden eller byn där jag sov, vek av från landsvägen och in mellan träden och ut i det okända. Det var som att komma hem, som att komma tillbaka till ett tillstånd av närvaro och frid.

Vägen jag följde markerades av gula pilar ritade eller sprayade på murar, väggar, stolpar eller bara direkt på marken. Tänk om livet också var så enkelt tänkte jag ibland, att det bara var att följa pilar så kom man rätt. Men som min gode vän Luther påpekade är det kanske precis så det är i livet, det är bara det att man inte ser pilarna.

EN GÅNG FRÅGADE LUTHER mig om jag inte tyckte att det var egoistiskt att vandra så här "På vilket sätt gör du världen till ett bättre ställe?" sa han, och det är ju onekligen en intressant fråga (i själva verket hade jag redan ställt den till mig själv). Men jag tror att om man gör saker som känns utvecklande och berikande, så är det av godo och förhoppningsvis lite hjälp på traven för att bli en bättre människa.

Därför hoppas jag att det välbefinnande jag upplevde där skall finnas kvar inom mig, inte bara som ett minne utan även rent konkret. Jag hoppas att jag i mitt liv här i Ransäter, i min vardag med jobb och räkningar skall kunna hitta passagen till det lugn jag fann nere i Spanien.

Just närvaro har för mig ofta annars varit en bristvara, men där efter stigen, eller vägen, upplevde jag tillfredsställelsen av att vara närvarande. Tyvärr har jag redan registrerat ett flertal återfall, men jag jobbar på det. Min målsättning är att fortsätta vandra – jag har skog, sjöar och leder utanför knuten och för samtal med ett högre väsen behöver man inte åka till Spanien.

MEN VAD HÄNDE DÅ med min reskamrat, den ständigt närvarande Martin Luther?

Jag hade nog en del förutfattade meningar gällande honom, men han var faktiskt rätt ofta värd att lyssna till. Därute i det ödsliga och vindpinade landskapet började jag tänka att det kanske inte alla gånger är så fel att utsätta sig för svårigheter, att inte alltid välja den lättaste vägen, oavsett om det gäller att vandra eller i det vardagliga.

Att det kan vara mödan värd att bita ihop och fortsätta att kämpa, även om det ibland kan kännas ganska svårt.

Och rätt som det var och utan att jag märkt det, hade Luther lämnat mig. Det är ok tänkte jag, jag hittar nog själv nu.

Hoppas jag i alla fall. ●

"Lycklig väg" på spanska: God tur! En försynt liten uppmuntran från vägkanten.

Läs mer

Mitt El Camino

Gunnel Lindberg Jung
eget förlag

Vill du höra fler värmlänningar berätta om sina upplevelser längs pilgrimsleden finns Gunnel Lindberg Jungs nya bok *Mitt El Camino* att beställa via se.gretchen@gmail.com

Gunnel presenterar sina erfarenheter i sex olika teman: vägen, pilgrimer, härbärgen landskapet, byggnader och växtlighet.

Kommer Hitler till himlen?

----- text PETTER KARLSSON bild MAGNUS ARONSSON/IKON -----

Sveriges första kvinnliga ärkebiskop Antje Jackelén hävdar att Gud både är större och mer outgrundlig än vi kan ana.
Inte minst vad det gäller tolerans.

Det blev ett himla liv, helt enkelt.

”Ger Jesus en sannare bild av Gud än Muhammed?” frågade en journalist i samband med ärkebiskopsvalet och huvudfavoriten Antje Jackelén svarade med en liknelse:

”Om jag är kär i min man är han bäst i hela världen. Men det innebär inte att alla andra män är fula och dåliga.”

Fortfarande tycker hon att reaktionen var konstig och frågan märklig:

– Eller rättare sagt att den leder fel. Man kan inte reducera frågan om hur olika religioner ställer sig till varandra till en ja- eller nej-fråga. Det vore att göra våld mot den stora kunskap och erfarenhet som finns i alla läger. Och vi kan inte komma ifrån att judendom, kristendom och islam har gemensamma rötter. Även om vi talar olika om Gud, bekänner vi alla Gud som universums skapare.

För den västtyska kemiingenjörens dotter som kom till Uppsala som gäststudent 1977, med Dag Hammarskjölds *Vägmärken* i resväskan, är knappast fundamentalismens profet. Den tyska brytningen är mjuk, blicken klar, hjärnan skarp, attityden ödmjuk.

Sex år som forskare och lärare i Chicago lärde henne också vad utanförskap vill säga.

– Det var precis efter den 11 september 2001. En dramatisk tid. Den tekniska termen på min familj ”non resident aliens”. Jag menar, kan något vara mer främmande än att vara en ”icke bofast främling”?

I dag ser hon det som en tillgång att veta hur det känns att inte höra till. Att själv nära ett främlingskap i kroppen. Att vara den enda vita personen på bussen.

Ur den känslan har hennes teologi slipats och nöts, menar hon. Som biskop i Lund valde Antje Jackelén valspråket ”Gud är större” – väl medveten om att det också är ett av muslimernas favoritpepitet.

En flirt med islam?

– Ordagrant är det hämtat ur Första Johannesbrevet och lyder i sin helhet: ”Gud är större än vårt hjärta.” Men det är klart jag visste att jag också citerade det arabiska ”Allah akhbar”. Jag frågade faktiskt experter på dialog mellan kristna och muslimer om det skulle bli en belastning eller en tillgång, men de bara svarade: ”Det är ju ett faktum. Varför gömma det?” I efterhand kan jag se att det har gett upphov till många goda samtal.

Men också ilska?

– Ja, vissa blir oerhört provocerade av interreligiös dialog. Men människan får aldrig bli alltings slutgiltiga mått. Dagens svar ifrågasätts alltid av morgondagens frågor. När dogmat tycks glasklart finns det alltid något mer att upptäcka. Och som kristna är vi kallade att behandla alla med kärlek och respekt.

Kan man aldrig vara alltför tolerant?

– Jo, absolut. Om det blir en ursäkt för att vara passiv och likgiltig om vi ser någon bli ett offer. Eller om ens egen person suddas ut. För mig är tolerans någonting aktivt. Som ibland stryker mothårs. Som slåss för rättvisan.

Man får inte vara tolerant mot intoleransen?

– Nej, för mig är tolerans besläktat med respekt, som också är latin och betyder att ”ta en andra titt”. A second look, alltså. Inse att det också finns andra sätt att se på saken.

Är det inte risk att man blir uddlös och oklar om man inte har tydliga åsikter?

– Snarare om kunskapsnivån om den egna ståndpunkten är för låg. Jag märker att kristna ibland har svårt att förklara vad de tror på. Och ju mer osäker man är på sitt eget, desto svårare blir dialogen, desto mera hotfull kan den kännas. Att man skulle dra ner på sin egen tro

för att man håller en dialog med andra, är helt enkelt inte sant. Snarare leder en bra dialog till att ens egen tro fördjupas, den minskar rädslan för det främmande och ökar kärleken till hela skapelsen.

Vilken typ av tro kan du inte acceptera?

– Det finns gudsbilder som jag tar avstånd ifrån. All religion inte livsbejakande. Det finns människor som blivit offer för en väldigt dogmatisk religion i sin barndom. Eller religiositet som kan kopplas till psykisk sjukdom som istället behöver behandling. Att en muslim ser Jesus enbart som en högt respekterad profet, har jag däremot ingen svårighet med. Det innebär inte att jag själv måste sluta tala om Jesus som Guds son och världens frälsare.

Men Jesus säger samtidigt: ”Ingen kommer till fadern utom genom mig”?

– Vilket ibland läses som ”Jag är den enda sanningen”. Jesus har inte kommit för att utsluta utan för att frälsa. Och vilka är vi att bestämma över Guds vägar?

Kan Jesus lära oss något om tolerans?

– En central etisk princip hos honom är ju kärlek till fienden. Att ”vända andra kinden” till kan tolkas som att man är en mes som utplånar sig själv. Men den som gör detta tvingar samtidigt den som vill slå att byta hand och se

offret i ögonen. Tvingar fram en viss respekt, alltså.

Men Gamla testamentet genomsyras inte direkt av tolerans?

– GT har exempel på skriande intolerans, det är sant. Men också på motsatsen. Ruts bok, till exempel, där Noomis moabitiska svärdotter Rut blir en del av Israels folk, trots att det är egentligen är emot reglerna – och på så sätt blir anmoder till Jesus. Gud bryter mot sina egna regler, för kärlekens skull.

Paulus var väl inte heller ett under av tolerans, speciellt inte mot kvinnor?

– De där verserna måste sättas in den tidens miljö och i de speciella förhållanden som tydligen rådde i församlingen i Korint. Paulus nämner också kvinnor som hade framträdande positioner i den tidiga kyrkan. Enligt Apostlagärningarna var den allra första församlingsledaren i Europa en kvinna, Lydia.

Måste man anamma dogmer som jungfrufödelsen för att få kalla sig kristen?

– Det är märkligt att just jungfrufödelse har blivit trosprov på sistone. För om man tar den som en biologisk fråga, så missar man lätt poängen. Vad Lukas vill säga är att detta är en unik födelse. En gymnasist frågade mig: ”Måste man tro på allt i Bibeln?” Det kortaste svaret är: ”Vi tror med Bibeln, inte på den. Bibeln är ju inte en samling påståenden som bara kan förstås på ett vis. Genom hela kyrkans historia har den tolkats på flera plan och på olika sätt. Detta är inget modernt påfund som vissa menar.

Det låter som om du gillar att det finns flera sanningar?

– Ja, jag blir mer bekymrad för den som säger: ”Jag vet allt till punkt och pricka”, än den som säger: ”Jag har blivit rörd av evangeliet, jag har blivit indragen i något. Här pågår en historia mellan mig och Gud, medmänniskan och hela skapelsen.”

Vad händer efter döden?

– När jag tänker på min egen död är det i förhoppningen att jag kan lämna livet i trygg förvisning att jag är i Guds hand. Kyrkans hopp är att Gud inte överger sin skapelse utan fullbordar den. Gud ska bli, som Paulus skriver, ”allt i alla”. Sedan vad som händer... ja, det vet vi inte. Den kristna traditionen har en mängd olika bilder, men någon satellitkarta över det eskatologiska hoppet, det har vi inte. Därför har jag alltid varit snål med att utlova något bortom graven. Jag minns en begravning av en treåring som dött i cancer. Föräldrarna bad: ”Säg ingenting om himlen i griftetalet.” Vid begravningskaffet sa istället

Vad är livets mening?
Att leva nära och i mötet
med Gud, varandra och
hela skapelsen.

pappan till alla: "Vet ni vad jag tror? Jag tror det finns en speciell avdelning i himlen för alla våra barn." Han ville inte att jag skulle förstöra hans bild.

Hamnar någon i helvetet?

– Helvetet är mera känt som ett inomjordiskt tillstånd, tror jag. Jag tycker om teologen Jürgen Moltmanns tanke att fullkommandet innebär en process där vi verkligen blir oss själva, det vi inte blev för att vi misshandlades av andra eller oss själva. Paradexemplet är ju ofta Hitler, där avståndet mellan det som borde varit och det som blev är så ofantligt stort. Tänk om i ett sådant fall avståndet mellan det som blev och det som var tänkt är så stort att hela identiteten brister och ingen helad gemenskap är möjlig. Låter inte det som helvetet?

Även Hitler kan bli «en fullkomnad människa» efter döden?

– Det vet vi inte. Kanske finns det inget kvar att försona, kanske finns det ett hopp också för honom. I Nya testamentet talar Jesus till rövaren på korset och säger "Redan i dag ska du vara med mig i Paradiset". Någon motsvarande utfästelse om att en viss person går evigt förlorad finns inte. Kristen tro är ett framtidshopp, men det inkluderar inte en himmelsk deltagarlista med strukna och reserver.

Men du tror inte på eviga straff?

– Jag har själv forskat om tid och evighet och lärt mig att vi ska vara lite försiktiga med att definiera evigheten. Vem kan säga att evighet är som tid, men bara längre? ●

ANTJE JACKELÉN

FÖDD: 4 juni 1955 i Herdecke i dåvarande Västtyskland. Pappa var kemiingenjör, mamma läkarassistent.

FAMILJ: Gift med Heinz Jackelén, som också är präst i Svenska kyrkan. Tillsammans har de två vuxna döttrar och tre barnbarn.

KARRIÄR: Kom till Sverige som gäststudent 1977. Vigdes till präst 1980. Var officiant vid vigseln mellan kronprinsessan Victoria och Daniel Westling 2010. Utsedd till Skånes mest inflytelserika opinionsbildare och lovordad för sin "initiativkraft, uthållighet, timing och fingertoppskänsla" 2013. Vald till Sveriges första kvinnliga ärkebiskop i oktober 2013. Tillträdde sitt ämbete i juni 2014.

FAVORITLÄSNING: Dag Hammar-skjöld's Vägmarken. "Den har följt mig genom hela livet."

FAVORITMUSIK: Meditativ, gärna filmmusik. "Men jag har också en faiblesse för indianmusik."

BÄSTA SIDOR: "Jag hoppas att jag uppfattas som klok, lyssnande, lyhörd, empatisk och tydlig."

SÄMSTA SIDOR: "Ibland blir jag otålig, kanske till följd av stress."

OKÄNDA SIDOR: Spelade trumpet i sin ungdom. Gillar att vandra i naturen, ibland upp till 18 km på en dag.

850

års manlig tradition bröts när Antje Jackelén vigdes till ärkebiskop för Svenska kyrkan.

ALLAS

rätt till tro

Regeringsformen ger alla en grundlags-skyddad fri- och rättighet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.* På nästa uppslag lyfter vi ett par exempel – moskébygget på Rud och Hoppets gäng, ungdomar i behov av särskilt stöd som regelbundet ordnar gudstjänst.

----- text CECILIA HARDESTAM -----

*2 kapitlet, 1 paragrafen, punkt 6

Gläds åt moskén

Drygt 20 procent av Sveriges befolkning har utländsk bakgrund och i dag är mötet med "den andre" en påtaglig del av vardagen på de flesta håll i landet.

I EN TID NÄR FRÄMLINGSFIENTLIGHET blir alltmer synlig i politiken parallellt med ökad spänning mellan etniska och religiösa grupper krävs helt enkelt fördjudad kunskap för att motverka förklingar och fördomar.

I Karlstads stift samlar sedan drygt ett år biskop Esbjörn Hagberg representanter från olika religioner i nätverket Religionernas hus. Något som ger möjlighet att mötas och uppskatta varandras andliga skatter och hemligheter.

– Det finns ett stort behov och en önskan om att gå samman för att visa att religionerna kan vara en positiv kraft i samhället. Att ha hittat en möjlighet att samlas kring våra gemensamma värden känns väldigt roligt och inspirerande, säger Esbjörn Hagberg som gläds över att de muslimska föreningarna i Karlstad nu fått klartecken av kommunen att bygga en moské på Rud. ●

Karlstads kommun och Islamiska kulturföreningen är överens om att den tidigare cirkulationsplatsen på Rud är en bra plats för en moské och samlingslokal.

– DEN TIDIGARE RONDELLEN är en öppen yta som i princip är vänd åt alla väderstreck. Det passar Islamiska föreningen utmärkt, eftersom man i alla år jobbat i en inbjudande och öppen anda, säger stadsbyggnadsarkitekt Daniel Nordholm.

Arkitekt Björn Sahlqvist i Göteborg, som redan tidigare ritat flera moskéer, har lämnat ett förslag som utgår från den runda formen och passar väl ihop med det svenska formspråket. Hans skiss visar en cirkelformad byggnad med bland annat en kupol och en stiliserad minaret där fasaden är målad i Falu rödfärg och där det eventuellt kommer att finnas inslag av värmländsk skiffer.

– Det är vi som finansierar byggnaden och vi vill bygga något som passar in i samhället, berättar Rauf Ahmadi från Islamiska kulturföreningen.

För tydlighetens skull betonar såväl Rauf Ahmadi som Daniel Nordholm att inga böneutrop, klockklanger eller liknande ska ljuda från moskén.

– Det här blir en församlingssal och en mötespunkt som kommer att betyda oerhört mycket. Det ska vara ett center öppet för alla, ett rum där vi kan sitta runt samma bord och ha dialog, säger Rauf Ahmadi, just nu i full färd med att presentera förslaget för de olika muslimska föreningarna i närområdet.

Även allmänheten kommer inom kort att bjudas in till ett öppet möte där bland andra Daniel Nordholm, Rauf Ahmadi och Björn Sahlqvist medverkar för att ta emot synpunkter och svara på frågor.

Om alla planer går i lås är förhoppningen att moskén kan börja byggas nästa sommar, det vill säga år 2016. ●

Läs mer

Sann mot sig själv – öppen mot andra

Samtal om religionsdialog i Svenska kyrkan

Sedan mitten av 1990-talet har Svenska kyrkan i allt högre grad uppmärksammat frågor om religionsmöten och religionsdialog. Tänk bara på skillnaden mellan hur den som tror att islam framförallt går ut på att utöva kvinnoförtryck och terrorism sannolikt bemöter muslimer, jämfört med den som tror att islam främst går ut på att leva efter Guds vilja.

Ladda ner boken via www.svenskakyrkan.se/default.aspx?di=826026

Jag vill också vara en ängel

Linda Vikdahl, Artos

Även om kyrkan är beredd att ta emot alla med öppna armar måste också resten av samhället bidra, konstaterar prästen Linda Vikdal.

Hon har forskat på hur personer med utvecklingsstörning upplever delaktigheten i Svenska kyrkan och ger flera exempel på hur bristande kunskap hindrat personer med funktionshinder att utöva religion. Som exempel är färdtjänst ofta inte tillgänglig för gudstjänstbesök på söndagar och gode män, förvaltare och omsorgspersonal behöver utbildning i frågor om religion.

Jesus och Muhammed, Den sannare Guds bilden

Johannes Sandgren, Artos

Det blir ingen fred på jorden med mindre än att kristna och muslimer håller fred med varandra. Men behovet av en verklig dialog brådskar och det krävs en mötesplats – ett fredat rum, där man känner att man är i jämnhöjd. Denna bok bidrar till att skapa en sådan mötesplats.

”Vi är alla olika och vi är stolta över oss.
Hjälper varandra när det är svårt.
Vi stöttar och kramar om varann.
För det är okej att vara annorlunda.
Tillsammans blir vi starka när vi är med varann.”

Texten är skriven av Robin Göransson och inleder de gudstjänster Hoppets gäng ansvarar för.

EN ANNAN SORTS ANDAKT

BILD TORGNV LINDÉN

KLOCKAN NÄRMAR SIG TRE och ett par av ungdomsgruppens deltagare har redan varit på plats i Norrstrands kyrka en god stund.

När alla kommit fikar vi i lugn och ro och prick halv fyra går vi in i kyrkan för en andakt i halvcirkel framme vid koret. Vi sjunger psalmer vi bestämmer tillsammans och samtalar om det vi tänker på just nu, tänder ljus, ber Vår Fader och en bön där alla nämns vid namn, läser välsignelsen och avrundar med dagens överraskning – skattjakt! Därefter är det dags att förbereda söndagens gudstjänst genom att till exempel välja psalmer och fundera kring söndagens texter.

För Robin Göransson har det varit mycket betydelsefullt att vara med i gruppen. Bland mycket annat har han upptäckt sin förmåga att skriva och formulera sig. Förutom orden vid bilden ovan – ord som numera inleder varje gudstjänst Hoppets gäng firar, har han i dagläget gett ut sammanlagt fyra diktsamlingar.

– Innan jag började i gruppen visste jag inte att jag kunde skriva. Jag hade inte direkt några intressen och hobbies då och sökte kanske mest någon slags trygghet, berättar han.

Däremot tycker han kanske inte att Gud är så mycket närmare nu än tidigare.

– Jag känner ju inte Gud så nära, han är inte

släkt till mig. Vad har han för telefonnummer? Var bor han? Det vet jag inte, så jag kan inte säga att jag tror på honom. Men jag kan säga så att jag tror på ledarna, de är bra!

Ungdomsgruppens träffar vilar på upprepning, igenkänning och struktur, förklarar ledarna Kristina Stolare och Anna Trandem då de vinkat av den sista deltagaren. Och just för att träffarna alltid går till på samma sätt, öppnas möjligheten att improvisera och vara närvarande i nuet. De övriga ledarna Hans Kvarnström och Beata Strandlund tillägger:

– Det här arbetet försätter också oss ledare i behov av särskilt stöd. När vi står inför någon där vi inte automatiskt kan anta att hon förstår så som vi förstår påverkar det oss. Vi måste på något sätt kliva ur våra förutfattade meningar och konventioner, lämna det invanda och trygga.

De berättar om pingsten då en av ungdomarna, Oskar, fick syn på silverduvan som hänger i kyrktaket framme vid koret. Mitt under talet om den heliga Anden och duvan som svävar över oss reste sig Oskar upp, gick fram och ställde sig under duvan.

– Han förstod att det handlade om honom. Och alla vi andra inspirerades och gick också fram och ställde oss en stund under duvan. Det

blev så tydligt och enkelt: ”Här står jag. Ovanför mig flyger duvan. Gud inspirerar mig.”

I sådana lite oväntade händelser skapas ett gemensamt utrymme där alla på något sätt tillsammans nuddar det som är på riktigt, förklarar de.

– Vi påminns om en mängd grundläggande saker i livet, till exempel att vi inte klarar oss själva. Att tillsammans med personer i behov av särskilt stöd bygga en plattform för bräckligheten är otroligt värdefullt. ●

Besök...

... Norrstrands kyrka sista söndagen i månaden klockan 11 då ungdomsgruppen Hoppets gäng håller i gudstjänsten.

Läs mer

Robin Göranssons dikter

Vill du läsa fler av Robin Göranssons underfundiga dikter och verser finns hans böcker till försäljning i Norrstrands kyrka.

En vit jul men en grön höst? Ja, så ser det ut i kyrkans egen kalender, kyrkoåret. Ett år som börjar redan första söndagen i advent och där känslor och färger spelar en viktig roll.

5 KYRKOÅRETS FÄRGER

----- text CECILIA HARDESTAM bild PER HARDESTAM -----

– **KYRKOÅRET FORMADES** under kyrkans första århundraden. De olika helgdagarna speglar livets växlingar, hjälper oss att sätta våra egna liv i ett större sammanhang och fånga relationen både till människor och Gud, berättar Ann-Marie Allvar Nordström, stiftspedagog i Karlstads stift.

Kyrkoåret innehåller som exempel såväl glädje, hopp och tro som tvivel, sorg och förtvivlan.

Varje sön- och helgdag har eget namn, tema och bibeltexter. Temat märks också i psalmerna och musiken – samt i färgerna på textilierna i rummet, på altaret, predikstolen, prästens kläder och blommorna på altaret.

– Färgerna rymmer en djup pedagogik. När man väl upptäcker dem ger de hjälp att ställa in sig på vad söndagens tema kommer att handla om.

GRÖNT ÄR den absolut vanligaste färgen, ungefär halva kyrkoåret – det som kallas trefaldighetstiden – är grön. En färg som står för växt och mognad, ja själva livet.

De söndagar som ryms här har teman som medmänniskan, samhällsansvar, förlåtelse utan gräns, andlig klarsyn, den yttersta tiden, vaksamhet och väntan, döden och livet etc.

– För mig är de gröna helgdagarna en hjälp att ge min inre mänskliga möjlighet att växa och mogna. Där finns allt med: det underbara, upplyfta och lätta, liksom det mer svårsmälta och tunga.

Men de andra helgdagarna då, vilka färger har de? Ibland måste det ju vara dags att bara festa och vara glad till exempel?

– I kyrkan är glädjens och festens färg vit och vitt används därför till de stora glädjehögtiderna som första söndagen i advent, juldagen och påskdagen, men även vid exempelvis Jungfru Marie bebådelsedag. Dessutom står vitt för helighet och används på alla helgons dag.

Svart, sorgens och dödens färg, används däremot enbart på långfredagen till minne av Jesu korsfästelse och död, samt vid begravningar och landssorg, fortsätter Ann-Marie och avslöjar att lila, förberedelsens färg, är hennes personliga favorit. Den tas i bruk inför de stora högtiderna jul och påsk, det vill säga under adventstiden och fastan.

– Lila står för ånger och bot, men också för självrannsakan och

eftertanke. De här perioderna uppmuntrar mig att fundera och se efter om det är något som behöver förändras i mitt liv. Ofta kan det handla om att förmå sig att släppa saker, händelser och erfarenheter som inte blivit som de var menade att bli. Det handlar både om att ta emot Guds förlåtelse och om att förlåta sig själv.

KÄRLEKEN symboliseras i kyrkan, liksom i samhället i övrigt, av rött. Men rött är även blodets och eldens färg och därmed både martyrens och den heliga Andes färg.

För att markera att Guds ande leder oss och finns med oss i våra liv, används numera rött inte bara vid martyrdagar och pingst, andens högtid, utan också ofta till exempel vid konfirmation samt präst- och diakonvigningar.

– För mig ger kyrkoåret och dess färger en bild av mitt liv, hur jag och vi alla vandrar på jorden från födelse till död. Att följa med i årets växlingar ger en hjälp och är en uppmaning att ständigt vara på väg, att ta livet på allvar. Då ett nytt år börjar har man alltid lärt något och startar aldrig på exakt samma punkt som året innan. ●

FÖRSTA ADVENT

START

TREFALDIGHETSTIDEN

ALLA HELGONS DAG

TREFALDIGHETSTIDEN

APOSTLADAGEN

TREFALDIGHETSTIDEN

Kan man säga att det finns grund och stöd i Bibeln för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet? I Bibeln finns några texter som enligt min uppfattning visar att vi inte kan kalla oss kristna och samtidigt vara främlingsfientliga.

Mvh, Gunnar

----- text SÖREN DALEVI bild PER HARDESTAM -----

Låt oss börja med basic: Bibeln består av 77 böcker nedskrivna under mer än tusen år. "Bibel" är också det ord som ligger till grund för svenska ordet "bibliotek"; gå in på ett bibliotek, välj ut en hylla med 77 böcker bredvid varandra, och du kommer att finna ganska så olika böcker på den hyllan.

På samma sätt rymmer Bibeln de mest olika typer av texter och genrer. Och i det bibliotek som Bibeln är rymt, precis som du är inne på, ganska många texter om att ta vara på främlingen i landet, att ta hand om de svaga, att bry sig om andra, att ta hand om änkan etc.

Texter som är så pass många och så vanligt förekommande att jag skulle vilja säga att de är grundläggande för vad det är att vara kristen – och som under stora delar av kyrkans historia också varit det.

Samtidigt måste vi vara ärliga: det finns i detta bibliotek, som till sina äldsta nedskrivna delar är över 3200 år gamla, också andra texter. Texter om att inte beblanda sig med "den andre". Texter som ser ner på "den andre". I vissa enstaka fall även texter om etnisk rensning. Och dessa texter har under vissa historiska perioder använts för att legitimera överväld mot och förtryck av andra.

Så legitimerades till exempel slaveriet i Amerika med bibelord. Samtidigt som slaveriets motståndare i Amerika legitimerade sitt motstånd mot slaveriet med bibelord. Det handlar med andra ord om vilka bibelord man väljer att tolka och hur man tolkar.

Ett annat sådant tråkigt kapitel i kyrkans historia är hur Bibeln använts för att förfölja judar. Enstaka bibelord har klippts ut ur sitt sammanhang, och se-

dan använts för att motivera förföljelse av judar – trots att Bibeln på mängder av ställen säger att judarna är Guds folk. Men genom att blunda för alla dessa bibelställen, och istället lyfta fram några enstaka exempel på motsatsen, kunde man legitimera judeförföljelse och judehat.

Ett annat nutida exempel rör frågan om kvinnliga präster. Genom att ta några få bibelord av Paulus och rycka dem ur sitt historiska sammanhang, fick man "Bibeln" att "vara emot" kvinnliga präster. Att samme Paulus vid upprepade tillfällen sade saker som tydligt tydde på motsatsen valde man att bortse ifrån.

Det är därför viktigt att reflektera kring vilka texter som lyfts fram och vilka texter som väljs bort, samt hur man sedan tolkar dessa texter. Vad säger den tolkning jag gör av Bibeln eller ett enstaka bibelställe om mig själv? Och vilka konsekvenser får min bibeltolkning för andra?

SÅ FÖR ATT SVARA på din fråga: Jag tycker, liksom du, att man inte kan vara främlingsfientlig och kristen. Allt vad vi vill att andra ska göra mot oss ska vi också göra mot dem. ●

VAD UNDRAR DU ÖVER I KRISTEN TRO OCH TRADITION?

Mejla redaktören
cecilia.hardestam@svenskakyrkan.se
eller skriv till adress

Kyrknytt, Karlstad pastorat
Västra kyrkogatan 5, 652 24 Karlstad
så försöker vi svara på din fråga.

Navigationshjälp

En förenklad bild av kyrkans egen kalender – kyrkoåret. Ett år som börjar den första advent och avslutas med domssöndagen. De olika färgerna förstärker den aktuella perioden och kan hjälpa oss att sätta våra liv i ett större sammanhang.

det händer

— ETT URVAL AV KYRKORNAS EVENEMANG. AKTUELLT KALENDARIEUM FINNS PÅ WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/HAMMARO, WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/KARLSTADSPASTORAT OCH WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/GRAVA. DÄR HITTAR DU ÄVEN VERKSAMHETSKATALOGEN DÄR MÅNGA AV KYRKORNAS REGELBUNDNA VERKSAMHETER PRESENTERAS.

TEMAGUDSTJÄNST

Taizémässa

Onsdagar kl 18.30 23/9, 21/10, 18/11 Grava församlingshem.
22/11 kl 18.00 Skoghalls kyrka.

Regnbågsmässa

Sista fredagen i månaden kl 19.00 Norrstrands kyrka.

Dansmässa "Din ljusa skugga"

27/9, 25/10 och 29/11 kl 19.00 Norrstrands kyrka.

Sinnesrogudstjänst

4/10 och 1/11 kl 18.00 Herrhagskyrkan.

Stilla ro

27/9 kl 18.00 Skoghalls kyrka.

KYRKSÖNDAGAR

11/10 kl 11.00 Högmässa, lunch, **kl 19.00** "I Guds vind", musikgudstjänst med Herrhagskyrkans kör och Norrtoner. **15/11 kl 11.00** Gudstjänst, lunch, **kl 19.00** Mässa med sånger från Taizé, Norrstrands kyrka.

PILGRIMSVANDRING

22/9 kl 17.00-19.00 Gunnerud, Alsterdalen. Träffpunkt bilparkeringen Alsters Herrgård.

29/9 kl 17.00-19.00 Hammars Udde. Träffpunkt Hammarö kyrka.

6/10 kl 17.00-19.30 Tyrstugan.

Vi går ca 4 km i tystnad med paus för ord, psalmsång och bön. Ingen för-anmälan. Behöver du skjuts? Ring 054-14 19 01 eller mejla

eva-lott.isaksson@svenskakyrcan.se

5/11 kl 17.00 Ljuspromenad med

lyktor. Start från Råtorpskyrkan.

Avslutning med korv, bröd och andakt.

MEDITATION

Torsdagar kl 19.00 Domkyrkan.

Introduktion för nya kl 18.30.

DANS I GUDSTJÄNSTEN

11/10 Dansa liturgisk dans på Tacksägelsedagen. Vi övar **23/9, 30/9 och 7/10 kl 19.00-20.30** Stora salen, Domkyrkans församlingshus. Anmälan:

katarina.johansson@svenskakyrcan.se

eller 054-14 14 01.

HELIGA DANSER

Måndagar kl 19.00 Domkyrkan.

MUSIK

Lunchmusik med soppa

Tisdagar kl 12.00 Norrstrands kyrka.

Torsdagar kl 12.00 Domkyrkan.

24/9 kl 19.00 Hammarönoten "Sinatra 100 år" med Andreas Jonsson och Tomas Gantelius. Kaffe, allsång och andakt. Kostnad 50:-. Hammars gård.

3/10 kl 18.00 Musik i helgsmål,

Grumer & Grumer duo, Hammarö kyrka.

10/10 kl 18.00 Konsert, Grafva kyrkokör, Vikenkyrkan.

11/10 kl 18.00 Höstkoncert med Grava kyrkokör och instrumentalister, Grava kyrka.

16/10 och 17/10 kl 18.00 Konsert med Karlstads Motettsällskap och Svenska Schützsällskapet, Domkyrkan.

17/10 kl 19.00 Fågelvikskören möter Jankas blågräs, Östra Fågelviks kyrka.

20/10 kl 19.00 Konsert för Världens barn, barnkörer, instrumentalister m.fl. Skoghalls kyrka.

22/10 kl 19.00 Allsång på Arken, kaffeservering, Arken Hammarö.

5/11 kl 19.00 Hammarönoten med Rose-Marie Bäckstrand, musikalquiz, allsång, kaffe och andakt, Hammars gård.

8/11 kl 18.00 Evensong i anglikansk anda, Skoghalls kyrka.

15/11 kl 18.00 Körkonsert med Kalhyttans kavaljerer, Grava kyrka.

15/11 kl 18.00 Konsert, Mozarts

"Requiem", Domkyrkokören, Vox Maria, solister, orkester, Domkyrkan.

22/11 kl 18.00 Ceciliamässan av Charles Gounod. Oratoriekören, solister och orkester, Domkyrkan.

FÖREDRAG

23/9 kl 18.30 **Eu-migranterna – hur kan vi hjälpa tillsammans?** Carola Riddargård och Lasse Söderberg berättar om erfarenheterna från projekt Vintervärme, Västerstrands kyrka.

1/10 kl 11.00 **Berättelser av Selma Lagerlöf** med Elisabeth Härenstam, lunchservering, Norrstrands kyrka.

28/10 kl 18.30 **The messy life – om livet enligt Psaltaren.** Mats Ershamar om själens omedelbara språk, Västerstrandskyrkan.

29/10 kl 17.00 **Livet med, och i, skogen** med Maria "Vildhjarta" Westerberg, afternoon tea, Norrstrands kyrka.

4/11 kl 18.00-20.00 **Hjärtklappning – en kväll i pinnarnas tecken** Maria "Vildhjarta" Westerberg. Anm: annika.eriksdotter@svenskakyrcan.se Skoghalls kyrka.

DET LIVSNÄRA SAMTALET

Samtal utifrån aktuella böcker, **start september. Tro – en politisk kraft** en antologi med bl a Antje Jackelén.

Längtan visar vägen av Patricia Tudor-Sandahl. Anm snarast: 054-14 19 24, carola.riddargard@svenskakyrcan.se Kronoparkskyrkan.

ETISK PUB

17/9 kl 18.00 Where do we migrate to? Curator Niels van Tomme. Fri entré. Språk: engelska, Värmlands museum.

FRUKOSTAR

Biståndsfrukost 3/10 kl 9.00 Sarita Skagnes om att vara önskad flicka.

7/11 kl 9.00 Fredrik Holm om Sydafrika efter Mandela. Anm senast tors före: 054-14 19 20. Pris: 80 kr, Kronoparkskyrkan.

Internationell frukost 7/11 kl 9.00-11.30 Grava församlingshem.

LÖRDAGAR I ATELJÉN

10.00-13.00 Arken, Hammarö.

17/10 Vi skapar i lera tillsammans med keramikern Karin Löf.

8/11 Tema: Änglar och stjärnor. Fika och material till självkostnadspris. Anm: annika.eriksdotter@svenskakyrcan.se

TE OCH TANKE

Tisdagar ojämna veckor kl 14.00

Samtal kring frälsarkransen. Anmälan: Charlotta Hedström tel 054-14 14 92, begränsat antal plaster, Vikenkyrkan.

KATEKUMENATET

Onsdagar kl 19.00-20.30, 21/10, 4/11, 11/11, 25/11 och 9/12

En samtalsgrupp för vuxna som vill lära känna kristen tro och samtala om livsfrågor. Anm: 054-14 14 01 eller katarina.johansson@svenskakyrcan.se Lilla salen, Domkyrkans församlingshus.

Känns det tomt?

Behöver du någon att prata med? Vi på Svenska kyrkan hjälper dig gärna. Ring 112, mejla eller chatta med jourhavande präst svenskakyrcan.se/jourhavandeprast

Om du vill samtala med någon på din hemort kontakter du oss. Alla församlingar erbjuder samtalsstöd för den som behöver någon att tala med.

Det som sägs stannar mellan er.

Kyrkans familjerådgivning 054-14 14 21
Samtalsakuten 054-18 00 50
Krismottagning för män 054-18 01 54

Telefonnummer till präst och diakon finner du via www.svenskakyrcan.se/karlstadspastorat Telefon: 054-14 14 00

www.svenskakyrcan.se/hammaro Telefon: 054-51 24 00

www.svenskakyrcan.se/grava Telefon: 054-53 62 20

Varje torsdag 17.00-18.00 finns dessutom en präst på plats i Domkyrkan för dig som önskar enskilt samtal.

Här när du oss